

## **ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД СТУДЕНТІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

**Владислава Дяченко**

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти  
психолого-педагогічного факультету  
(спеціальність 053 «Психологія»),  
Комунальний заклад  
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»  
Харківської обласної ради,  
E-mail: [tehno24072016@gmail.com](mailto:tehno24072016@gmail.com)

**Ольга Шукалова**

кандидат психологічних наук, доцент,  
доцент кафедри педагогіки, психології,  
початкової освіти та освітнього менеджменту,  
Комунальний заклад  
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»  
Харківської обласної ради,  
E-mail: [shukalova.o@gmail.com](mailto:shukalova.o@gmail.com)

Інтегруючи інклюзивну освіту в загальноосвітні навчальні заклади, ми готуємо дітей з особливими потребами до повноцінного дорослого життя. Сприяємо розвитку соціальної адаптації, нових навичок та вмінь. Шкільна система повільно реформується завдяки проведенню семінарів, тренінгів де наставники з досвідом діляться своїми рекомендаціями та методами роботи в інклюзивних класах [4].

Якщо говорити про інклюзивне навчання в закладах вищої освіти, то воно набагато менше розвинуте, ніж в шкільних. Багато університетів намагаються дотримуватися законів та надають можливість навчатися людям з особливими потребами. Але лише декілька університетів мають для цього всі умови. Особливо це стосується людей з незначними порушеннями слуху. Вони можуть навчатися разом з усіма студентами та не відчувати дискомфорту. Для інших людей які потребують інклюзивного навчання потрібне більше забезпечення: для людей з порушенням зору таблички зі шрифтом Брайля біля кожного кабінету та на поруччях, для тих які мають проблеми з пересуванням – помічників, які допомагали б з переміщенням тощо [3].

Університети повинні надати необхідну педагогічно-психологічну підтримку для людей з особливими потребами. Має бути створена команда супроводу, яка буде опікуватися студентами з особливими потребами. В їх склад мають входити:

1. Педагогічний супровід. Педагогічна підтримка людей з освітніми потребами – одна з головних умов для успішного навчання, яка надається фахівцями з методичної роботи. Такі студенти потребують індивідуального плану з урахуванням особливостей їхнього здоров'я для досягнення високих результатів. Він повинен одночасно мати в собі весь навчальний план та бути простим у сприйнятті, адже університет готує кваліфікованих фахівців.

2. Психологічний супровід. Психологічна підтримка відповідає за соціалізацію та інтеграцію людей з особливими потребами в освітньому закладі. Психологічний супровід включає такі моменти: підвищення психологічної культури всіх учасників освітнього процесу студентів, викладачів, працівників; соціально-психологічна діагностика, моніторинг особистісного розвитку і соціальної ситуації розвитку здобувачів освіти, прогнозування змін освітньої ситуації та визначення її основних тенденцій; проектування і соціально-психологічна корекція розвитку студентів в освітньому процесі; соціально-психологічна і педагогічна реабілітація студентів з особливими потребами; консультативно-методична допомога всім учасникам освітнього процесу [2].

Для багатьох вступ у заклад вищої освіти є першим кроком соціалізації у суспільстві. Тому проблеми, які можуть переслідувати першокурсників можуть бути настільки важкими, що більшість здобувачів, які потребують інклюзивного навчання, не закінчують й семестру.

Перша проблема з якою зустрічаються люди з особливими потребами – адаптація, а саме: кардинальна зміна стилю життя, новий статус, розклад, зміни звичок, що призводять до стресових ситуацій; нові знайомства, соціалізація в особи з особливими потребами не завжди проходить швидко і без проблем;

університет як окремий устрій, відмінний від школи, нові правила, більші навантаження, суворіші вимоги.

На відміну від загальноосвітніх шкільних закладів, більшість студентів з особливими освітніми потребами не розповідають про свій діагноз викладачам та одногрупникам з власних міркувань. Тому з цієї причини адаптуватися й соціалізуватися їм допомагає психолог [1].

Під час роботи зі студентами з особливими потребами можуть виявитися проблеми: низької самооцінки; не достатність навичок колективної співпраці; самостійність та самодостатність; нестабільності психоемоційного стану; дезадаптація. Тому для усунення цих проблем, додатково проводяться корекційні та консультаційні заняття. Використовуються корекційні заходи, як індивідуальні, так і групові у формі тренінгів, які дозволяють розвивати особистісні навички в спілкуванні з людьми, знижувати тривожність, підвищувати креативність та ефективність в навчанні. Консультаційні заходи проводяться для розв'язання проблем та запитів шляхом: арт-терапії, пісочної психотерапії, музикотерапії, танцювальної терапії, фототерапії, та інших [2].

Для досягнення ефективного навчання студентів з особливими потребами потрібно ще залучати спеціалістів, які надають медико-реабілітаційний, технічний, фізкультурно-спортивний супровід. Всі вони повинні бути професіоналами, які мають досвід у роботі з інклюзивним навчанням.

Отже, інклюзивне навчання у закладах вищої освіти має складну багаторівневу роботу різних спеціалістів. Головне його покликання – випускати висококваліфікованих фахівців всупереч стану здоров'я. Одним зі складових інклюзивного навчання є психологічно-педагогічний супровід, який допомагає студентам з особливими потребами ефективніше соціалізуватися та навчатися. Для полегшення адаптації, проводяться різні консультаційні заходи. Для більшого сприйняття інформації розробляються індивідуальні плани студентів. Університети повинні всебічно допомагати своїм студентам з особливими потребами комфортно та ефективно здобувати освіту.

*Список використаних джерел:*

1. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта : навч. посіб. Київ : ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300 с.
2. Психологічний супровід інклюзивної освіти : методичні рекомендації / А. Г. Обухівська та ін. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. 92 с.
3. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивна освіта: від основ до практики : монографія. Київ : ТОВ «АТОПОЛ», 2016. 149 с.
4. Заєркова Н. В., Трейтяк А. О. Інклюзивна освіта від А до Я: poradник для педагогів і батьків : посібник. Київ, 2016. 68 с.